

Suurat Yuusuf

سُورَةُ يُوسُفَ

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. xuruufta hore waxay ku tusin mucjisada Quraanka, tanna waa aayaadkii Kitaabka cad (Quraanka).

الرَّكَعَ ۚ أَيْتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿١﴾

2. Annagaana soo dejinay isagoo Quraan Carabi ah inaad kastaan.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

3. Annagaa kaaga qisoon qisooyin tan u fiican waxyigaan Quraankan kuu waxyoonay dartiis, waxaadna ka mid ahayd hortiisa kuwaan wax ogayn.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْءَانَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٣﴾

4. markuu (Nabi) Yuusuf ku yidhi Aabbihiis aabow waxaan arkay Kaw iyo Toban xiddigood iyo Qorraxda iyo Dayaxa waxaan Arkay iyagoo ii Sujuudsan.

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ﴿٤﴾

5. wuxuuna yidhi (Aabbihiis Yacquub) Wiilkayow hawga Qisoonin Riyadaada Walaalaha ay markaas ku dhagraan dhagar, illeen Shaydaanku Dadka wuxuu u yahay col cade.

قَالَ يَبْنَؤُ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَيَّ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا ۗ إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٥﴾

6. Saasuuna kuu doortay Eebahaa kuuna baray fasiraadda Riyada iyo Xadiithyada, kuuna taam yeeli Nicma-diisa korkaaga iyo Yacquub Ehelkiisa siduu ugu taamyelay Labadaadii Waalid mar hore (Nabi) Ibraahim iyo

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رُبُّكَ وَبِعِلْمِكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَبِتِيقَةِ نِعْمَتِهِ وَعُلَىٰءِ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَنْتَ عَلَيَّ أَبُو يَكُ مِنْ قَبْلِ إِذْ أَرْهَمْتَ وَيَسَّعَ

(Nabi) Isxaaq Eebahaana waa oge falsan.

إِنَّ رَبَّكَ عَلَيْهِمْ حَكِيمٌ ﴿٦﴾

Ibnu Kathiir wuxuu yidhi: Eebaa Quraanka ku soo dejiyey Luqada u sharaf badan, Kitaabka u sharaf badan, Nabiga ugu sharaf badan, Malagga u sharaf badan, Meeja u sharaf badan, Bisha u sharaf badan, Saasuuna dhan walba kaamil uga noqday. Qisada Nabi Yuusufna waa wax layaable Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ma oqoon waxyiga ka hor. wuxuuna arkay Nabi Yuusuf Kaw iyo Toban Xiddigood iyo Qorraxda iyo Dayaxa oo u Sujuudi, Aabihiina wuxuu faray inuu ka qariyo Walaalihiis si ayna u xasdin una shirqoolin, illeen Shaydaanbaa Dadka Weheliya colna u ah, Eebaa doortay Nabi Yuusuf Barayna Cilmi iyo Fasiraadda Riyada una Nicmeeyey isaga iyo Ehelkii Yacquuba Aabihiis iyo Aabbayaalkiisii hore Nabi Ibraahim iyo Nabi Isxaaq, Nabiguna wuxuu yidhi: Kii fiicnaa ee mid fiican dhalay mid fiicanna sii dhalay mid fiicanna sii dhalay waa Yuusuf Binu Yacquub Binu Isxaaq Binu Ibraahim. Nabiyaadoo dhanna waa sharaf badanyihiin sida Nabigeenna. Yuusuf (1-6).

7. Yuusuf iyo Walaalihiis Calaa-madbaa ugu sugan kuwa warsan (Waano).

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ
آيَاتٍ لِّلْمُتَسَابِرِينَ ﴿٧﴾

8. markay dheheen Yuusuf iyo Walaalkiis yaa Aabbe naga jecelyahay inagoo koox ah, Aabbeheen wuxuu ku suganyahay Baadi cad (Jecaylkaas).

إِذْ قَالَ لُؤْلُؤُوسُفٌ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيَّ إِنَّمَا أَنَا
وَتَحَنُّنُ عُصْبَةٍ إِنَّ آبَاءَنَا لَعَلَى صُلْبٍ مُّشِينٍ ﴿٨﴾

9. Dila Yuusuf ama ku tuura Dhulka ha idiin kaliyoobo Wajiga Aabbihiine aadna ahaateen gadaashiis qoom Suubane.

أَقْبَلُوا يُّوسُفَ أَوْ اطَّرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهَ
أَيْسِكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾

10. mid ka midaa yidhi ha dilina Yuusuf ee ku tuura Ceel salkiis ha qaateen qaar safaree haddaad wax falaysaan.

قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْنَلُوا يُّوسُفَ وَالْقَوْهَ فِي غَيْبَتِ
الْحَبِّ يَلْقَظُهُ بَعْضُ السَّيَّارِ أَوْ إِن كُنْتُمْ
فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾

11. waxay dheheen Aabbow maxaad noogu aamini la'dahay Yuusuf anagoo u Naasixa.

قَالُوا إِنَّمَا أَنَا مَالِكٌ لَا تَأْتَمَنَّ عَلَيْنَا يُّوسُفَ وَإِنَّا لَهُ
لَنَصِحُونَ ﴿١١﴾

12. nala dir barri ha cuno hana Ciyaa-ree anaguna isaga waannu ilaaline.

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ
لَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾

13. wuxuu yidhi Yacquub waxaa i walbahaarin inaad la tegtaan waxaana ka cabsan in Yeeyi Cunto idinkoo halmaansan.

قَالَ إِنِّي لَحَرُونَ فِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَيَأْتِي أَحَافٌ
أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾

14. waxay dheheen hadday Yey Cunto

قَالَ الْوَالِدِينَ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَتَحَنُّنُ عُصْبَةٍ

annagoo kooxa waxaan ka mid nahay
kuwa khasaaray.

إِنَّا إِذَا الْخَسِرُونَ ﴿١٤﴾

Qisada Nabi Yuusuf iyo Walaalihiis waxaa ku sugan waano iyo Xusuus. waxayna ku tashadeen Xasad dartiis inay ama dilaan Yuusuf ama Ceel ku ridaan, ugu dambayn midbaa u soo jeediyey inay Ceel ku ridaan, Aabahoodbayna warsadeen wuxuu ugu Aamini la'yahay Yuusuf, waxayna warsadeen in la dirro ha la soo ciyaaree, wuxuuna u sheegay inuu ka walbahaarini inay la tagaan uuna Dugaag ugu Cabsan, waxayse sheegeen inay ilaalin oo dhawri oyna koox yihiin taasayna kula tageen. Maxamed Binu Isxaaq wuxuu yidhi: Waxay isku waafaqeen arrin wayn oo ah Qaraabo Goys, Caaq Waalid, Naxariis darro, iyagoo kala gayn Ilmo yar iyo Oday Aabihiisa oo duqa.

Waana arrin wayn waana in laga fogaado waxaasoo kale illeen waa halaage. Yuusuf (7-14).

15. Markay la tageen oy ku kulmeen
inay yeelaan Ceel salkii, Waxaan u
waxyoonay waad uga warrami Amar-
koodan iyagoo kasayn.

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِوَدْيِهِمْ وَاجْتَمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ
الْحَبِيبِ وَأَرْحَمِنَا إِلَيْهِ لَنُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

16. Waxayna u yimaadeen Aabahood
habeenkii iyagoo ooyi.

وَجَاءَ وَآبَاءَهُمْ عِشَاءَ يَبْكُونَ ﴿١٦﴾

17. Waxayna dhaheen aabbow waan-
nu tagtay inaan orotonno Waxaana ku
dhaafnay Yuusuf alaabtannada agtee-
da Markaasay yey cuntay aduguse
nama rumaynaysid aanba Run shee-
ncee.

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ
عِنْدَ مَتْعِنَا فَاكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ
لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

18. Waxayna la yimaadeen Qamii-
skiiisii oo Dhiig beena leh, wuxuuna yid-
hi (Yacquub) saas ma aha ee waxay
idiin Qurxisay naftiinnu arrin (xaalkay-
guse) waa Samir fiican Eebaana laga
kaalmaystaa waxaad tilmaamaysaan.

وَجَاءَ وَعَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ
لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْراً فَصَبْرٌ جَمِيلٌ
وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

Way la tageen Yuusuf, waxayna isku waafaqeen inay Ceel ku ridaan, Markay ku rideenna Eebaa u waxyooday oo ogaysiyay Yuusuf in cidhiidhigan farax ka danbayn uguna warrami Walaalihiis xaalka iyagoo garanayn, si ay Arrinta U adkeeyaan yay ula yimaadeen Waqti habeenka Aabahood Qamiiis dhiig leh iyagoo ooyi oo sheegi inay Yuusuf ku dhaafeen Alaabta agteeda iyaguna ciyaar iyo oroton aadeen halkaasna Yay ku cuntay inkastoon Aabahood rumaynayn si kasta oy Run u sheegaan, kuna yidhi naftiinnaa arrin idiin Qurxisay, waxaanse samri Samir fiican oon argagax lahayn Eebaana looga kaalmo warsadaa waxaad falaysaan waadna aragtaa inay wax Dhoodhoobeen oohin, qamiiis dhiigle, hadal qurxin in Wiilkii Waraabe cunay, Taasina waxay nooga digi inaan lagu Khaldamin muuqaalka iyo wax Dhoodhoobka, caqli iyo Eebe kaalmaysi, iyo kaadsiinyo iyo Samir iyo Adkaysina lagu socdo, Thawri: wuxuu yidhi: Sadex samirkay ka mid tahay inaad ka warramin xanuunkaaga, iyo dhibkaaga, naftaada-ana ammaanin. Bukhaarina Wuxuu sheegay xaalkii Caa'isha iyo markay tidhi tusaale mahelayo aan ahayn Kii Yacquub, xaalkay waa Samir quruxsan Eebaana looga kaalmo warsadaa waxaad sheegaysaan, taasina waa xaalka Mu'miniinta dhabta ah. Yuusuf (15-18).

19. Waxaa yimid socoto waxayna diireen Dhaamiye Wuxuuna siidaayay Wadaantiisii, wuxuuna yidhi Bishaaradayda waa Wiil, wayna Qarsadeen isagoo Badeeco ah, Eebana waa og yahay waxay fali.

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ
يَبْشُرُوا هَذَا عِلْمٌ وَأَسْرُوهُ يَضَعُهُ
وَاللَّهُ عَلَيْهِ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

20. waxayna ku gateen Qiima jaban Dirhamo tirsan Waxayna ahaayeen kuwaan rabin.

وَأَسْرُوهُ بِشْرٍ بَخِيسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ
وَكَأَنُوفِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢٠﴾

21. wuxuu ku yidhi kii gatay oo Masar ah Haweenaydiisii (wanaaji) ixtiraam hooygiisa waxay u dhawdahay inuu na anfaco ama ka yeelanno ilmo, saasaana u Makaninay Yuusuf dhulka iyo inaan barro fasiraad «Riyada» xadiithyada, Eebaana u adag arrinkiisa, Laakiin badida dadku ma oga.

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَتْهُ مِنْ مِصْرَ لَا مَرَأَتَهُ أَكْرِمِي
مَثْوَاهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا
وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ
وَلِيُعَلِّمَهُنَّ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
عَلِيمٌ وَأَمْرُهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

22. markuu gaadhay Xooggiisa yaan siinnay Xigmad iyo Cilmi (Nabinimo) saasaana ku Abaal marinaa samafalayaasha.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾

Eebe isagaa Awoodda cirka iyo dhulka iyo wax walba leh, wuxuuna u soo diray Yuusuf safar ka soo saaray Ceelkii kuna Bishaaraysatay, kuse gatay qiimi jaban illeen si dhib yar buu ku soo galayee oo way heleene, waxayna ka gateen Nin madaxa oo Masara wuxuuna faray Haweenaydiisii inay ixtiraamto, Waxaa suurawda inay Wiil ka dhigtaan ama Anfacee, saasaana Eebe yuusuf u Koriyay dhulkana u makaniyay una Baray Fasiraadda riyada iyo xadiithka, illeen Eebaa xaalka maamula una adage, in kastoon dadka badankiisu ogayn, Markuu xoogaystayna oo caqligiisu buuxsamay yuu Eebe siiyay cilmi iyo Nabinnimo, sidaasuuna Eebe ku abaal mariyaa wanaag falayaasha. Cabdullaahi ibnu Mascuud wuxuu yidhi: waxaa wax u qiyaasi Ogaa dadka saddex Ninkii masar ee ku yidhi Haweenayda ixtiraam Yuusuf, iyo tii tidhi Aabaw noo ijaar (Nabi muuse), iyo sayid abii Bakar markuu sayid cumar uu Magacaabay. saasayna ugu soo deg degtay Nabi yuusuf Naxaariistii iyo Bishaaradii Eebaha awoodda badan. Yuusuf (19-22).

23. Waxaa dalbatay naftiisa tii uu joo-gay gurigeeda waxayna xidhay albaab-yadii waxayna ku tidhi kaalay, wuxuuna yidhi magan gal Ilaah illeen waa Sayidkaygii wuxuu wanaajiyay hoy-gaygee mana Liibaanaan daalimiintu.

وَرَوَدَتْهُ الْآتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنِ نَفْسِهِ. وَعَلَّقَتْ
الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ
إِنَّهُ رِجِي أَحْسَنُ مَنَآئِي إِنَّهُ لَا يَفْلِحُ
الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Way ku hamiday «doontay» isna waa ku hammin lahaa hadduusan arkin xujada Eebe, saasaana uga iili Xumaanta iyo falxumida illeen wuxuu ka mid yahay addoomahannaga la doortay (Camalkana u kali yeela Eebe).

25. Waxay u orotameen albaabka (irrida) waxayna ka goysay Qamiiskiisa gadaasha waxayna kula kulmeen ninkeedii irrida agteeda, Waxayna ku tidhi maxaa lagu Abaal marin Cid la doontay Ehelkaaga (haweenaydaada) xumaan inla xidho ama Cadibaad daran la gaadhsiiyo mooyee.

Intixaankii yaa wali daba socday Nabi Yuusuf waxaana hunguriyaysay haweenaydii uu Gurigeeda joogay oo xidhay iridihii kuna tidhi kaalay, Wuxuuse ka Magan galay Eebe, kumana haboona inuu Khayaamo ninkii u wanaag falay, ee ku Ixtiraamay gurigiisa ama Eebe caasiyo illeen Daalim ma liibaanee.

Way doontay Haweenaydii Yuusuf Naftiisa, isna hadayna Dhawrida iyo ilaalinta Eebe jirin wuu hammin lahaa Eebaase dhawray tusiyayna xujooyin iyo Calaamad cabsi Eebe ku sii abuurta, saasuuna Eebe xumaanta uga Dhawray illeen waxuu ka mid yahay Addoomada Eebe doortay Camalkoodana Eebe u kali yeela, Wuxuuna u cararay xagga irrida wayna ka daba oroday oy ka goysay Qamiiskiisii xagga danbe, waxayna kula kulmeen Ninkeedii irrida agteeda, waxayse Doontay inay Yuusuf ku rogto xumaanta waxayna la soo booday inay ku tidhaahdo Ninkeedii cidba xaaskaaga xumaan la doontay Aabalkiisu waa in la Xabiso ama Cigaab daran la Dhadhan siiyo, Halkaasna waxaa ka muuqday masabid iyo nabidda Xaq darro ee dad ku talo galo iyo sida la isu dulmin. Yuusuf (23-25).

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا اَنْ رَّءَا بُرْهَانَ رَبِّهٖۙ كَذٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهٗ السُّوٓءَ وَالْفَحْشَآءَ اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِيْنَ ﴿٢٤﴾

وَأَسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهٗ مِنْ دُبُرِهَا وَأَلْفَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا اِلَّا اَنْ يُسَجَّنَ اَوْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

26. wuxuu yidhi Nabi Yuusuf iyadaa i dalabtay Naftayda Wuxuuna ku marag furay Marag ehelkeeda ah haduu Qamiiskiisu ka go'an yahay xagga hore iyadaa run sheegi isna waa Beenalayaasha.

27. Hadduu Qamiiskiisu ka go'an yahay xagga Danbana iyadaa Beenalayaah ah isna (Yuusuf) wuxuu Ka mid yahay runlayaasha.

28. Markuu arkay ninkeedii Qamiiskii Yuusuf oo Gadaal ka go'an wuxuu yidhi kaasi waa Dhagartiinii Dhagartiinuna waa wayn tahay.

29. Yuusufow iskaga jeedso Xaalkan (ha ka waramin), Haweeneyahay adna ka Dambi Dhaaf warso Eebe danbi-

قَالَ هِيَ رَوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِيْ وَشَهِدْتُ شَٰهَدًا مِنْ اٰهْلِهَا اِنْ كَانَتْ قَمِيصُهٗ قَدْ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهِيَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٢٦﴾

وَإِنْ كَانَتْ قَمِيصُهٗ قَدْ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهِيَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٢٧﴾

فَلَمَّآ رَءَا قَمِيصَهٗ قَدْ مِنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهٗ مِنْ كٰذِبِيْنَ اِنْ كُنْتَ كُنَّ عَظِيْمٌ ﴿٢٨﴾

يُوسُفُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا وَاَسْتَغْفِرِيْ لِذَنبِكِ

gaaga waxaad kamid tahay Kuwa gafaye.

إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٣١﴾

Saasu Eebe u muujiyay ceeb iyo danbi la'aanta Nabi Yuusuf iyo in iyadu Doontay isna diiday, Waxaana sidaas si Caddaalada ugu Marag furay cid Qaraabadeeda ka mida oo Qamiiska Nabi Yuusuf ku kala xukuntay hadduu horay ka Go'an yahay iyadaa run sheegi Hadduu Gadaal ka go'an yahayna isagaa run sheegi, Markuu ninkeedii Arkay inuu Qamiisku Gadaal ka go'an yahay oo Xaalku u Cadaaday Wuxuu ku tuhmaystay Haweenayda inay dhagar iyo khayaamo waddo, Dhagartooduna wayntahay, Wuxuuna u soo jeediyay Yuusuf inuu ka gaabsado Xaalkan kana warramin, iyadana wuxuu faray inay ka toobad keento arintaas ay doontay ee dhicin iyo Masabidka Yuusuf. Halkaasna ugama Bannaana in cidu Yuusuf wax ka sheegto illeen wuxuu ahaa Nabi dhawrsoon oo sharafle sida Eebe cadeeyay. Markhaatiguna ama ha ahaado Cid guriga joogtay, ama Ilmo yar oo hadlay waxaase muhiim ah in Eebe bari yeelay Nabi Yuusuf saasuuna Eebe ceebta uga Dhawraa Mu'iniinta is dhawrta iyaga iyo Ehelkoodaba, Waana qiso aad u xeel dheer. Yuusuf (26-29).

30. waxayna dheheen Haweenkii Magaalada Haweenaydii Casii (Wasiirka) waxay dooni Khaadamkeeda Naftiisa (la nool) Jeceylkiisaa qalbiga ka galay, waxaana ku aragnaa Baadi cad.

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَن نَّفْسِهِ ۗ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾

31. markay maqashay dhagartooda (Xantoodii) way u farriin dirtay waxayna u darabtay fadhi (martiqaad) waxayna siisay mid kasta mindi waxayna ku tidhi Yuusuf ku soo bax markay arkeenna way wayneysteen waxayna iska gooyeen «Sareen» Gacmaha (Faraha) waxayna dheheen xaashaa Ilaah kani bashar (Dad) ma aha kani waxaan Malag sharaf leh ahayn ma aha.

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكِأً وَآتَتْ كُلَّ وَجِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّأَرَيْنَهُنَّ أَكْبْرُهِنَّ وَقَطَعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾

32. waxay tidhi kaasi waa waxaad igu dagaasheen anaa doonay Naftiisa wuuna is dhawray hadduusanse falin waxaan fari wallee waa la xabisi uu noqon kuwa dullooba.

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَاوَدتُّهُ عَن نَّفْسِهِ ۖ فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا ءَامُرُهُ لَيَكْسِبَنَّ وَيَكُونَنَّ مِنَ الْخَاصِرِينَ ﴿٣٢﴾

Waxaa magaaladi ku faafay warkii Haweeneydaas iyo Yuusuf, waxayna Haweenkii magaaladu ku sheekeysteen in Haweenaydii casii oo ahaa Wasiir ay dooni Wiilkii gurigeeda joogay Yuusuf Jeceylkiisuna qalbiga ka galay, ayna ku sugantahay baadi cad, markay warkii iyo xantoodii maqashayna waxay u sameysay martiqaad iyo wax la jarjaro waxayna u dhiibtay Mindiyo, Yuusufna waxay amartay inuu u soo baxo, markay arkeenna way la yaabeen oo waynaysteen oo Farihii iska sareen intay dhawridiisa mashquul ku ahaayeen, waxayna sheegeen inuusan Yuusuf Dad ahayn ee Malag sharaf badan yahay, markaasay iyagii ku soo jeedsatay oo ku tidhi wakaas waxaad igu dagaalaysen inaad idinba Faraha iska goyseen, Anaana doonay Naftiisa haddana hadduusane falin waxaan fari waa la xabisi oo noqon kuwa dullooba.

Halkaasna waxaa ka muuqda in ciddii Eebe dhawro iyana is dhawrta Eebe ka fogayn xumaan iyo Ceeb, iyo Nadaafaddii Nabi Yuusuf iyo siday ugu caddaysay Haweenkii dhabta illeen Nabiyada Eebaa ilaaliyayey. Yuusuf (30-32).

33. wuxuuna yidhi (Nabi Yuusuf) Eebow Xabbis baan ka jeclahay waxay iigu yeedhi haddaadan iga iilin dhagartooda waan u iilan Xaggooda waxaana ka mid noqon Jaahiliinta.

قَالَ رَبِّ اللَّيْلُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونِي إِلَيْهِ
وَالْأَنْتِصِرْفَ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصَبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنَّ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾

34. waxaana ajiibay Eebihiis wuuna ka iilay dhagartooda illeen Eebe waa Maqla og.

فَأَسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ بِصَرْفٍ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾

35. markaasaa waxaa u muuqday intay arkeen aayaad (Calaamooyin) inay xidhaan tan iyo Muddo.

ثُمَّ بَدَأَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوْا الْآيَاتِ لَيْسَجُتُهُ
حَقِّ حَبِيبٍ ﴿٣٥﴾

36. waxaana la galay Xabiiska Laba dhalinyara ah midkoodbaana yidhi waxaan arkay (Riyo) anoo Miiri khamro, kii kalana wuxuu yidhi anna waxaan arkay anoo ku xambaari mada-xayga korkiisa Khubus (kibis) kana cunayso shimbirtu xaggiisa nooga war-ran fasiraadda waxaan kugu aragnaa inaad ka mid tahay sama falayaashee.

وَدَخَلَ مَعَهُ اللَّيْلُ فَتَيَّانٌ قَالَ أَحَدُهُمَا
إِنِّي أَرَأَيْتَ أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَأَيْتَ
أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خَبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبْتَنَا
بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا نَأْتِرُكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾

Nabi Yuusuf sida caadada dadka wanaagsan tahay wuxuu Eebe ka baryey inuu ka koriyo dhagartooda naftiisana u iilan illeen waa Baniid aadame, wuxuuna sheegay inuu xabbiska ka jeclayahay kana dooran waxay ugu yeedhi oo xumaana, intaas ka dibna waxay maslaxo moodeen Dadkii hogaaminayey halkaas in la xidho Nabi Yuusuf tan iyo muddo waana la xidhay, waxaana xabbiska la galay Labo Wiil oo dhalin yaro ah oo riyo arkay mid isagoo Khamra miiri, midna isagoo Khubus ama cunno madaxa ku xambaarsan shimbiruhuna wax ka cunayaan, waxayna warsadeen inuu u fasiro illeen waxay arkeen inuu Nin fiican yahaye, wayna imaan doontaa fasiraaddii, Aayaduhuna waxay ku tusin Sharafkii Nabi Yuusuf iyo inuu xabbis ka dooran xumaan oo dhan, iyo Eebe la warsado Kaalmo iyo Dhawrid, iyo in Eebe ajiibo baryada Dadka suuban, iyo dhagartay ku sameeyeen Nabi Yuusuf oo iyagoo og inuusan dambi lahayn ay haddana xidheen si ay u asturaan Hawceneeyda sumcaddeeda, iyo siduu u yiqiin fasiraadda Riyada looguna yaqiinnay wanaag iyo sharaf iyo akhlaaq wanaagba. Yuusuf (33-36).

37. wuxuu yidhi (Yuusuf) wixii cunna ah oo laydinku Arzaaqo waxaan idiinka warrami fasirkiisa ka hor imaatinkiisa, kaasina waa waxa Eebahay i baray, anuguna waxaan ka tagay (Nacay) milladda Qoomkaan rumaynayn Eebe oo aakhirana ka gaaloobay.

قَالَ لَا يَا بُنَيَّ كَمَا طَعَامُ تُرْزُقَانِي إِذْ لَا يَأْتِيَانِي كَمَا
يَتَأْوِيلُهُ. قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَا كَمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي
إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

38. waxaana raacay milladda (Diinta) Aabayaalkay Ibraahiim, Isxaaq iyo Yacquub, Nuguma habboona inaan la

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
مَا كَانَتْ لَنَا أَنْ تُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ

wadaajinno Eebe cibaadada waxna, taasina waa fadliga Eebe ee kor-kannaga iyo Dadkaba, laakiin Dadka badankiisu kuma shugriyaan.

39. Saaxiibadayda Xabbiskow ma ilaahyo kala tagsan yaa khayrroon mise ilaah kaliya ee awoodda badan.

40. ma caabudaysaan Eebe ka sokow waxaan magacyo aad magacowdeen ahayn idinka iyo Aabayaalkiin oon Eebe u soo dejinin xujo, xukunkana Eebe mooyee cid kale ma leh, wuxuuna faray inaydaan caabudin isaga mooyee, saasaana diinta toosana laakiin Dadka badankood ma oga.

Nabi yuusuf intuusan wali u fasirin riyaday warsadeen Labada wiil wuxuu uga hormariyey inuu Eebe ogaysiiyey cunnada loo keeni waxay tahay, uu nacayna diinta kuwaan rumeyn Eebe iyo aakhiro oo ka gaaloobay, uu raacina Diintii Aabayaalkiis Nabi Ibraahim Nabi Isxaaq iyo Nabi Yacquub, waxaan Ilaahay ahayn ayan caabudayn. Taasina waa fadliga Eebe siiyey iyaga iyo dadkaba inkastoon dadka badankii ku shugriyeen Eebe, wuxuuna u sheegay in Eebe kaliya ka khayrroonayhay Ilaahyo badan oo kala tagsan, oo ah magacyo aan xujo lahayn ee layska magacaabay, xukunkana Eebaa iska leh, wuxuuna faray in isaga uun la caabudo, saasaana Diinta toosana Dadka badankiise ma oga, markaas ka dib yuu u sheegay Warsigoodii. Yuusuf (37-40).

مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

يَصْحَبِي السِّجْنَءَ أَزْدَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَّاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾

مَاتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَءَابَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ الْأَتَّعْبُدُوا إِلَّا آيَاتِهِ ذَلِكَ الْدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41. Saaxiibadayda xabbiskow midkiin wuxuu waraabin sayidkiisa khamro, kan kalase waa la wadhi (Dili) oy shimbiruhu ka cuni Madaxiisa, waana la xukumay amarkaad warsateen.

42. wuxuuna (Yuusuf) ku yidhi kii uu u Maleeyay inuu nabad gali oo mid-kooda iigu sheeg Sayidkaaga agtiisa, Waxaase halmaansiiyay Shaydaan Xusidda Eebihiis, wuxuuna (Yuusuf) ku Nagaaday Xabbiska Dhawr sano.

43. Xaakinkii wuxuu yidhi waxaan arkay Todobo sac oo Shilshilis oy cunayaan todobo Wayda, iyo Todobo sabuul oo cagaaran, iyo kuwo kaloo ingagan dad Yahaw iiga warrama Riya-dayda hadaad Fasiri kartaan riyada.

يَصْحَبِي السِّجْنَءَ أَمَا أَحَدُكُمْ مَا فَسَّقَى رِيَهُ، خَمْرًا وَأَمَا الْآخِرُ فَيَضَلُّ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ، فَضِيَ الْأَمْرَ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا أذْكَرُ فِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَنَاهُ الشَّيْطَانُ ذَكَرَ رَبِّهِ، فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعٌ سُودَاتٍ حُضِرٍ وَأُخْرُ يَأْبَسَتِ يَتَأْتِيهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُءُوسِي إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءُوفِ بَاتِعُونَ ﴿٤٣﴾

44. Waxay dhaheen waa qaraw anna-
guna ma naqaanno Fasirka qarawyada
«dhadhabka».

قَالُوا أَضَعَفْتُ أَحْلَمٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ
الْأَحْلَمِ بِعِلْمَيْنِ ﴿٤٤﴾

Nabi Yuusuf wuxuu u fasiray riyadii isagoo ku yidhi midna sayidkiisa yuu khamri waraabin oo bixi midna waa la dili oo shimbirtu madaxa ka cuni waana xaal dhammaaday, wuxuuna faray kii baxayey inuu xusuusiyo sayidkiisa xaalka Yuusuf wuuse halmaamay, saasuuna Yuusuf xabbiska ugu nagaaday dhawr sano, markaasaa xaakimkii arkay riyo ah Toddoba Sac oo shil shilis oy cuni Toddoba caata ah iyo Toddoba Sabuul oo cagaaran iyo kuwo kale oo ingagan, wuxuuna warsaday dadkii inay u fasiraan hadday garan fasiridda riyada, waxayse ugu jawaabeen inay tahay dhadhab iyo qarow iyana ayan aqoonin fasiraadda dhadhabka, waxaase soo socota in Yuusuf fasiri, Aayaduhuna waxay ku tusin inay waajib tahay in dadka wanaagga la faro meel kasta ood joogto iyo in diinta Xaqa ah isku mid tahay, iyo in laga fogaado jidka kuwa xun iyo in Eebe kaliya la caabudo illeen isagaa amarka iska lahe. Yuusufna Eebaa baray fasiridda riyada. Yuusuf (41-44).

45. wuxuu yidhi kii nabadgalay oo
midkooda markuu xasuustay muddo
ka dib Anaa idiinka Warrami fasirkiisa
ee i dira.

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ
أَنَا أَنْتُمْ كُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾

46. Wuxuu yidhi Yuusufow Saaxii-
bow nooga warran Toddoba sac oo
Shilshilis oycunayaan todoba Wayd ihi
iyo todoba Sabuul oo cagaaran iyo
kuwo ingagan oo kale inaan ula noqdo
dadka inay ogaadaan.

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ
سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ
سُنْبُلَاتٍ خَضِرٍ وَأَخْرِيًا يَنْسِبُ الْعُلَىٰ أَرْجِعْ
إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

47. Waxuuna yidhi waxaad tacba-
naysaan Todoba Sano oo israacsan ee
waxaad goosataan ku daaya Sabuul-
kiisa wax yarood cunaysaan mooyee.

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ
فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا نَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾

48. markaas waxaa imaan arrintaas
ka dib Toddoba daran (abaara) oo cuni
waxaad hor marsateen wax yar ood
kaydsateen mooyee.

ثُمَّ بَأْتَىٰ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ
مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَحْصِنُونَ ﴿٤٨﴾

49. markaas ka dib waxaa imaan Sano
loo gargaaro Dadka oo dhexdeda ay
wax miiran (Barwaaqo).

ثُمَّ بَأْتَىٰ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ
يَعْصِرُونَ ﴿٤٩﴾

Intaas ka dib kii nabad galay labadii Wiil yaa xusuustay Nabi Yuusuf iyo siduu u fasirayay Riyada wuxuuna codsaday in loo diro Yuusuf, waana loo diray, wuxuuna warsaday Xaalka todobada sac ee Shilis ee todobada caatada ah cunayso, iyo todobada Sabuul ee cagaaran iyo todobada ingagan wuxuuna u sheegay in Barwaaqo imaan markaas Abaaru dhici oy cuni wixii hore ee la kaydsaday ka dibna barwaaqo ka danbayn, wuxuuna usoo jeediyay inay wax kaydsadaan, Taasina Waxay ku tusin sida Eebe Nabi Yuusuf u baray Fasiraadda riyada iyo in Eebe Dadka ku imtixaamo barwaaqo iyo Abaarba, iyo Wax la kaydsado oo laga gaashaanto Dhibaataada inta la karo iyo in Eebe yahay Gargaaraha dadka Dhibban. Yuusuf (45-49).

50. wuxuu yidhi Xaakimkii ii keena Yuusuf markuu kii loo diray u yimidna wuxuu ku yidhi ku noqo Sayidkaaga oo warso muxuu ahaa Xaalkii haweenkii iska Saray farahooda Eebahay waa ogyahay Dhagartooda.

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْتِنِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ
إِلَى رَبِّكَ فَسَأَلَهُ مَا بَالَ الْإِنْسَانِ الَّذِي قَطَعَنَ
أَيُّدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

51. Wuxuu yidhi Xaakimkii xaalkiinu muxuu ahaa markaad doonteen Yuusuf naftiisa waxayna Dhaheen Eebaa xumaan ka nasahane kuma ogin xumaan, Waxayna tidhi Haweenaydii Wasiirka hadduu cadaaday Xaqii anaa dalbay Yuusuf naftiisa isaguna runbuu sheegi.

قَالَ مَا خَطْبُكَ إِذْ رُودُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ
قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتْ
أَمْرَأَتُ الْعَزِيزِ الْفَنِّ حَصْحَصَ الْحَقُّ أَنَا رُودْتُهُ
عَنْ نَفْسِي وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥١﴾

52. Arrintaasna waa inuu ogaado inaanan Khayaamin isagoo maqan iyo inuusan Eebe toosinin dhagarta Khaa'imiinta.

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ
الْمُتْلَيْنِ ﴿٥٢﴾

53. mana bari yeelayo naftayda naftu waa farid Badanta Xumaanta Naxariis Eebahay mooyee Eebahayna waa dambi dhaafe naxariista.

﴿٥٣﴾ وَمَا أُبْرِيْ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ
إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٣﴾

54. wuxuu yidhi Xaakimkii ii keena Yuusuf gooni ha ii ahaadee (talinta) markuu La hadlayna wuxuu yidhi adigu maanta agtannada waxaad ku tahay Sharafle aamina.

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْتِنِي بِهِ أَسْتَخْلِصُكَ لِنَفْسِي فَلَمَّا
كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿٥٤﴾

55. wuxuuna yidhi Yuusuf iga yeel Masuulka Khasnadaha dhulka waxaan ahay aamin cilmi lehe.

قَالَ أَعْلَمَنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ
عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

Markay muuqatay Shaaftii iyo Aqoontii Nabi Yuusuf yuu Xaakimkii u cid diray In loo keeno, Yuusuf wuu soo celiyay fariintii isagoo warsan xaalkii Haweenkii Dhagrayay, Markuu Xaakimkii warsadayna waxay sheegeen inayna xumaan ku ogayn Yuusuf, markaas waxaa dhabtii sheegtay Haweenaydii wasiirka oo tidhi Hadduu xaqii cadaaday Anaa dalbay isna wa runle, Saasaana dhacday inuu Ogaado wasiirku inayan Khayaamo dhicin isagoo maqan, Eebana toosinayn Dhagarta Khaa'imiinta, mana bari yeelo naftayda, Naftuna waa xumaan fala cid Eebe u naxariisto mooyee, waana hadalkii Yuusuf, waxaana la sheegay inuu Noqon karo Hadalkii haweenayda, Xaakimkii wuxuu Yuusuf ka Dhigay la taliyihisa Gaarka, wuxuuna codsaday Nabi Yuusuf in laga dhigo Masuulka Khasnadaha Xoolaha ee dhulka masar illeen waa aamin Cilmi lehe.

Taasina waxay ku tusin samirkii nabi yuusuf, sida Eebe u bari yeeli Addoomadiisa suuban, in Xaqii caddaaday, inuusan Khaa'in liibaanayn, nafta khatarsanideeda, in Xaakimkii dhawaystay Nabi Yuusuf, iyo inuu dalbay in loo Dhiibo Khasnadaha dhulka illeen waa aamin cilmi lehe. Yuusuf (50-55).

56. saasaan u makaninay Yuusuf dhulka (Masar) kagana tasarufi oo degi meejuu doono, waxaan gaadhsiinnaa Naxariistanada cidaan doonno mana dhuminaynno Ajirka samo falayaasha.

وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوا مِنْهَا
حَيْثُ يَشَاءُ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ
وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

57. Ajirka aakhiraana u khayrroon kuwa rumeeyey (Xaqa) oo ah kuwa dhawrsada.

وَلَا نُجْزِي الْأَخْرَةَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا
وَكَانُوا يَنْقُوتُونَ ﴿٥٧﴾

58. waxaana yimid Yuusuf Walaa-lihiis wayna u soo galeen wuuna aqoon-saday iyagoon garanayn.

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ
وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٨﴾

59. markuu darbay rarkoodii u (oofiyey miisiddii) wuxuu ku yidhi ii keena Walaalkiinna Aabbe miyeydaan arkayn inaan oofiyo Kaylka «miiska» ahayna mid dejin fiican.

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ أَتُنُونِي بِأَنْعَامِكُمْ
مِّنْ أَكْبَامِكُمْ أَتَأْتُونَ بِتُرَابٍ مِّنْ آلِ كَيْلِكُمْ
وَأَنَا خَيْرٌ لِّمَنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾

60. haddaydaan ii keeninna agtayda miisid kama helaysaan hana ii soo dhawaanina.

فَإِن لَّمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي
وَلَا تُقْرَبُونَ ﴿٦٠﴾

61. waxay dheheen waannu ka dalbi Aabbihis waana falaynaa (sidaas).

قَالُوا اسْتَزِدُّوهُ عَنَّا أَبَاهُ وَوَلَانَا لَنَعْلُبَنَّهُ ﴿٦١﴾

62. wuxuuna ku yidhi dhallin-yaradiisii yeela alaabtooda (Badeecadooda) rarka dhexdiisa si ay u aqoonsadaan markay ku noqdaan Ehelkoodii inay soo noqdaan.

وَقَالَ لِفَتَيْنِهِ اجْعَلُوا بَعْضُكُمْ فِي رِجَالِهِمْ لَعَلَّهِمْ
يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ
لَعَلَّهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾

Eebe wuxuu makaniyey Nabi Yuusuf dhulkii Masar siduu doono oo wanaagana u maamuli, Naxariista Eebana way gaadhaa cidduu doono, wanaagna Eebe ma dayaco, Ajirka aakhiraase u khayrroon kuwa xaqa rumeeyey ee dhawrsada, markaas ka dib waxaa Nabi Yuusuf ugu yimid socdaal Walaalihis oos garan iyaguse ayan garanayn, markuu u dhameeyey rarkoodii iyo alaabtay rabeenna wuxuu ka doonay inay u keenaan Walaalkooda Aabbe, haddayna keeninna ayan ku soo noqonayn, iyagoo arka inuu u oofiyeey miisidda Ixtiraamayna, waxayna sheegeen inay aabbahood ka dalbi doonaan arrintaas, wuxuuna faray in badeecadday la yimaadeen loo dhexgaliyo rarka si ay u aqoonsadaan inaan waxba laga qaadan una soo noqdaan.

Suddi wuxuu sheegay: in la wariyey in Nabi Yuusuf warsaday waxay rabeen, Aabbahood dalkay ka yimaadeen intay yihiin iyo kii u yaraaye ku halaagsamay baadiye kii bahdooda ahaana Aabihis la hadhay aadna u jecelyahay, wuxuuna ugu jecelaa kii yaraa, markaasuu faray in la dhaqaaleeyo lana ixtiraamo. Yuusuf (56-62).

63. Kolkay u noqdeen Aabahood waxay dhaheen Aabaw waa naloo diiday Beegidda (hadda kadib haduuna walaalkood raacin) ee nala dir Walaalkanno aan miisannee Annaguna waanu Ilaalin isagee.

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا
الْكَيْلُ فَأَرْسِلْ مِنَّا أَحَانًا نَكْتَلُ
وَيَأْتِلَهُ لِحَيْطُونَ ﴿١٣﴾

64. Wuxuuna yidhi Miyaan idinku aamini karaa sidaan idiinku aaminay walaalkiis horay, Eebaa u khayrroon Dhawre waana Naxariis badane.

قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا ءَامَنُكُمْ
عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ فَأَلَّهَ خَيْرٌ حَفِظًا
وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿١٤﴾

65. Markay fureen Alaabtoodii waxay ka heleen Badeecadoodii oo loo soo celiyay, Waxayna Dhaheen aabow maxaan rabnaa tani waa Badeecadeenii oo laynoo soo celiyay Waxaanu u Shamadsanaynaa Ehelkeenna Waxaan ilaalinaynaa Walaalkanno waxaana kororsanaynaa miisid riti Taasina waa beegid sahlan.

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتْعَهُمْ وَجَدُوا بِضَعةَهُمْ رُدَّتْ
إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي هَذِهِ بِضَعةُنَا
رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَحَانَا وَنَزَدَادُ
كَيْلَ بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿١٥﴾

66. Wuxuuna yidhi (Yacquub) idinla diri maayo intaad Ballan Eebe iga sii-saan inaad iikenasaysaan wiilka in laydin kooobo mooyee, markay siiyeen Ballankiina wuxuu yidhi Ilaahay waxaynu sheegi waa u Wakiil Shaahida.

قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا
مِّنَ اللَّهِ لِنَأْتِيَنِّي بِهِ ۖ إِلَّا أَن يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا ءَاتَوْهُ
مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿١٦﴾

Way noqdeen waxayna Aabahood u Sheegeen in hadda ka dib loo diidi beegidda iyo inay ka soo masagaystaan Dhulka Masar hadayna walaalkood wadin, Waxayna ka codsadeen inuu la diri si ay isagana u ilaaliyaan Riti badar ah oo saa'id Ahna u helaan, Wuuse shakiyay oo ka cabsaday in sidii Yuusuf ku dhacdo, Waxayna arkeen Badeecadoodii oo loo soo Celiyay, waxayna dhaheen aabaw maxaa Inaga maqan waatan badeecadeenii waa laynoo soo celiyay, waana soo Badaraysannaynaa Walaalkanana waanu dhawri waxaanu kororsan Riti wuxuuse yidhi Idinla diri maayo inaad ballan adag iqaadaan mooyee inaad igu soo celinaysaan markay Ballan qaadeena wuxuu yidhi Eebaa u wakiila hadalkenna. Ibnu isxaaq wuxuu yidhi: wuxuu saas u yeelay waxaa lagama maarmaana inay Masagaystaan. Taasina waxay ku tusin in la digtoonaado Eebana lagu Xidhnaado oo Wanaag la sugo. Yuusuf (63-66).

67. Wuxuu yidhi Wiilashaydow ha ka galina (Magaalada) irrid kaliya ee ka gala irido kala Tagsan, Waxna idiinkama tarayo xagga Eebe, Amarka ci-daan Eebe ahayn maleh, isagaan talo saartay isaga uun ha talo saarteen kuwa wax talo saaran.

وَقَالَ يَبْنَئِي لَأَتَدَخُلُوهُنَّ مِنْ بَابٍ وَّاحِدٍ وَأَدْخُلُوهُنَّ
مِنْ أَيْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ
مِنْ شَيْءٍ ۖ إِنَّ أَلْتِكُمْ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٧﴾

68. Markay ka galeen meegu faray

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم مَّا كَانَ

Aabahood ma ahayn wax Eebe xagiisa wax uga tari ee waxay ahayd Dan Nafta (Nabi) Yacquub ku sugnayd oo uu Gu-tay, isaguna wuxuu ahaa mid cilmi leh oon Barry dadka badankiise ma oga.

69. Markay u galeen Yuusuf wuxuu Dhaweyay Walaalkiis Wuxuuna ku yidhi Anigu walaalkaabaan ahay ee haka Murugoon Waxay faleen.

70. Markuu darbay Safarkoodii wuxuu yeelay Galaaskii walaalkii Rarkiisa, Markaas waxaa Dhawaaqay mid Dhawaaqi Safaryahaw Tuugaad Tihiin.

71. Waxayna dhaheen intay soo Qaabileen maxaad waydeen.

72. Waxayna dhaheen Saacii Xaakimka ciddii keentana wuxuu yeelan rar riti anaana kafiil u ah.

Nabi yacquub wuxuu ugu Naseexeyay wiilashiisa inay ka galaan magaalada Irrido kala duwan, markaana Eebaa iska leh ee waa uun Dadaal. Eebaana kan la Talo saarto ah, Markay meejii tageen waxay falken siduu Aabahood Faray Inkastoon amarka Eebe cidna wax ka tarayn, Waxayse ahayd arrin Nabi Yacquub Doonay Wuxuuna Ahaa mid Eebe cilmi baray, Dadbadaan baanse ogayn.

Markay magaaladii galeen wuxuu soo dhaweyay walaalkii isuna sheegay inuu walaalkii yahay murugoonna waxaana la sameeyay si lagu soo reebo oo Galaaskii Boqorka yaa Alaabtiisa la dhexgaliyay, waxaana loogu Dhawaaqay safar yahaw Tuugaad tihiin Markay warsadeen wax la waayayna waxaa loo Sheegay in la waayay Galaaskii Boqorka ciddii keentana ay heli rar riti oo ujuura ah Xaalkana Eebaa iska leh isagaana maamula, Waxaana waajiba in la rumeeyo xaqa laguna waano qaato Qisooyinka. Yuusuf (67-72).

73. waxayna dheheen Eebaan ku dhaaranaye waad ogtihiin inaanaan u imaanin inaan fasaadinno Dhulka Tuugana aanaan ahayn.

74. waxayna dheheen (Qoomkii Yuusuf) waa maxay Abaalkiisu haddaad Been sheegaysaan.

75. waxay dheheen Abaalkiisu waa ruuxa laga helo rarkiisa saasaana ku abaal marinnaa Daalimiinta.

يُعْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسٍ

يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ لَدُو عَلِيمٌ لِمَا عَلَّمْنَاهُ

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ ءَاوَىٰ إِلَىٰ إِخْوَاهُ

قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا

يَعْمَلُونَ ﴿٧٠﴾

فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السَّفَايَةَ فِي رَحْلِ

أَخِيهِ ثُمَّ أَذْنٌ مُّؤَدِّنٌ أَيَّتَهَا الْعِبرِ إِنَّكُمْ

لَسُرِقُونَ ﴿٧١﴾

قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقَدُونَ ﴿٧٢﴾

قَالُوا تَفْقَدُ صُوعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ

بَعِيرٍ وَأَنَّىٰ بِهِ رِزْعُكُمْ ﴿٧٣﴾

قَالُوا تَأَلَّهُ تَأَلَّهُ قَدِّ عَلَّمْتَهُ مَا جِئْنَا بِنَفْسٍ

فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سُرِقِينَ ﴿٧٤﴾

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٥﴾

قَالُوا جَزَاؤُهُ مِنْ وُجْدٍ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ

نَجْرَى الظَّالِمِينَ ﴿٧٥﴾

76. wuxuuna ka billaabay (Fatashihii Yuusuf) Alaabtoodii Walaalkii Alaabtiisa ka hor markaasuu ka soo bixiyey Weelkii Walaalkiis, saasaana u baray kaydkaas yuusuf mana ahayn mid ku qaadan kara walaalkiis diinta Boqorka in Eebe doono mooyee, Waxaan kor yeelaa darajada ciddana doono, Mid kastoo cilmi lehna waxaa ka Sarreeya cilmi badane (Eebe)

بَدَأَ يَا وَعَيْنَهُمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا
مِنْ وَعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ
لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ
نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ
ذِي عِلْمٍ عَلَيْهِ ﴿٧٦﴾

Waxay ku Dhaarteen Yuusuf Walaalihiis inayan u iman inay fasaadiyaan Dhulka Tuugona ahayn iyagoo run sheegi, waxaase la warsaday Abaalka cidii laga Helo, waxayna sheegeen in isaga loo qaadan, Markaasaa la fatashay alaabtoodii Laguna Billaabay kuwii kale kadibna laga soo saaray Yuusuf Walaalkiis, waana Arrin Eebe baray Yuusuf si uu walaalkiis ula soo hadho, Mana suurawdeen inuu kula soo hadho Diinta boqorka dhulkaas masar, wuxuu Eebe doonase waa gaar, Eebana wuxuu kor yelaa ciduu doono Darajadiisa, Cid kastoo cilmi lehna Waxaa kasii sarreeya mid ka cilmi badan intuu cilmigu kaga Dhamaado Eebe.

Ibnu Cabbas iyo Xasan Basari Waxaa laga wariyay: mid cilmi badanba mid Kalaa ka sarreeya intuu cilmigu kaga dhamaado Eebe. Aayaduhuna waxay Tusin siday run u sheegeen Yuusuf walaalihiis iyo sida Eebe Yuusuf u baray Siduu Walaalkiis ula soo Hadhi lahaa iyo inaan Cidina Cilmi ku faani karin iyo in Eebe ciduu doono Darajeeyo, oo ah dadka Toosan ee Xaqa ku socda. Yuusuf (73-76).

77. waxayna dheheen (Yuusuf Walaalihiis) hadduu xaday waxaa xaday mar hore Walaalkiis, markaasuu Yuusuf u Qarsaday Naftiisa oosan u muujin, wuxuuna yidhi idinkaa ka shar badan Eebana waa ogyahay waxaad sheegeysaan.

﴿٧٧﴾ قَالَ لَوْ أَنِّي سَرَفْتُ فَقَدْ سَرَفْتُ أَخِي لَهُ
مِنْ قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوْسُفُ فِي نَفْسِهِ
وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرُّ مَكَّائِنَا
وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾

78. waxayn dheheen wasirow wuxuu leeyahay (Wiilku) Aabbo wayn oo oday ah ee qaado midkanno badalkiisa waxaan kugu aragnaa samo falee.

﴿٧٨﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ مِنْ أَسْمَاءٍ كَبِيرٍ فَخُذْ
أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

79. wuxuuna yidhi magan Eebe inaan qaadanno midkaan ka hellay alaabtannadii agtiisa mooyee, markaas daalimiinbaan noqonaynaa.

﴿٧٩﴾ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَن نَأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا مَتَّعْنَا
عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا لَّظَالِمُونَ ﴿٧٩﴾

80. markay ka quusteen yey kaliyoobeen iyagoo faqi, wuxuuna yidhi kii u waynaa waad ogtihiin in aabbihiin ballan adag idinka qaaday iyo inaad horay ugu xadgudubteen Yuusuf anugu dhulkan kama tagayo inta Aabbahay

﴿٨٠﴾ فَلَمَّا اسْتَيْسَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ
كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ آبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ
عَلَيْكُمْ مَوَاقِفًا مِنْ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ
فِي يُوسُفَ فَلَن أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي أَبِي

iga idmi ama Eebe i xukumi isagaa Xukun fiicane.

أَوْحَيْتُمْ لَكُمْ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٠﴾

Nabi Yuusuf Eebaa dhawray illeen Nabibuu ahaaye, sida Eebe u dhawray Nabiyada dhamaantood, saas darteed wax ma bi'inin sey sheegeen in hadduu kani wax xaday-waxna ma xadine; Walaalkiis yaa horay wax u xaday, Nabi Yuusufna hoos hoos yuu ugu jawaabay inay iyagu ka liitaan, markii Walaalkiis la soo reebay yey Cawdeen ooy sheegeen Aabbihii inuu oday Gaboobay yahay oyna codsan in midkood lagu badalo waase laga diiday illeen ujeedadaa ahayd in la reebce, markay quusteenna way faqeen, wuxuuna u soo Jeediyeey kii u waynaa inay noqdaan iyagoo xusuusan waxay horay Yuusuf ugu faleen ballanna ay ka qaadeen inay kanna soo celin wuxuu u sheegay inuusan tagayn inta Aabbihii ka idmi ama Eebe xukun fiican siin oo ah soo daynta Wiilka.

Taasina waxay ku tusin in waxa qarsoon Eebekaliya ogyahay tasarrufkana isaguisika leeyahay, wixii bannaan oo la fali karana la sameeyo markaas xaalka isaga loo bandhigo. Yuusuf (77-80).

81. wuxuuna ku yidhi ku noqda Aabbihii waxaadna dhahdaan Aab-bow Wiilkaagii wuu xaday, mana furaynno waxaan ogaannay mooyee, mana nihin kuwo waxa maqan ilaaliya (og).

أَرْجِعُوا إِلَيَّ أَيُّكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّكَ أُنْكَرٌ
سَرَقٌ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَمَا كُنَّا
لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾

82. waydiina magaaladaan ahayn iyo safarkaan la soo noqonay annaguna runbaannu sheegi.

وَسَلِّ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعَيْرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا
فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾

83. wuxuuna yidhi saas ma aha ee waxay idiin qurxisay naftiinnu arrin (xaalkayguse) waa samir fiican wuxuu u dhawyahay Eebe inuu ii keeno dhammaan illeen isagaa oge falsan ehe.

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْ أَمَّا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ
عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

84. wuuna iskaga jeedsaday xaggooda wuxuuna yidhi walbahaarkay Yuusuf waxayna la caddadeen indhihiisu Walbahaar wuxuuna noqday mid aad u tiiraanyeysan.

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا سَفِينِ عَلَى يُونُسَ وَأَبْيَضَتْ
عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾

85. waxayna dheheen dhaar allee ma daynaysid sheegidda Yuusuf intaad ka tabar gabsid ama ka halaagsantid.

قَالُوا نَأْتِيكَ اللَّهُ تَقْتُلُوا تَذَكَّرُوا يُونُسَ
حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ
مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾

86. wuxuuna yidhi waxaaan uun u sheegan xusnigayga iyo walbaharkayga Eebe, waxaana ka ogahay xagga Eebe waxaydaan ogayn.

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِي وَحُرْفِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ
مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

Way noqdeen waxayna uga warrameen Aabahood xaalkii iyo waxay indhahooda ku arkeen aynase waxa qarsoon ogayn, runbayna sheegeen sidii u muuqatay, Aabahoodse wuu ka aamin baxay oo ku tuhmay inay ku faleen siday horay Yuusuf ugu faleen wuxuuna Eebe ka rajeeey inuu dhammaan u keeno, inkastoo indhuu la cadaadeen walbahaar, mase falin wax reeban illeen wuu uun walbahaaray waana arrin daran dhabtii, waxayse ugu sii dareen inay dhahaan Yuusuf magaciisa daynaysid intaad ka jilicdo ama kadhimatid, wuxuuse u sheegayn uu Eebe u cabanogyahayna waxayna ogayn, Taasina waxay ku tusin Eebe lagu kalsoonaado farajna laga sugo isagoo wixii la karo la fali. Yuusuf (81-86).

87. (Wuxuu yidhi Yacquub) Wila-shayow taga oo soo daydaya (Warkii) Yuusuf iyo Walaalkiis hana ka quusanina naxariista Eebe (Farajkiisa) kama quusto farajka Eebe qoom gaala ah mooyee.

يَسْتَبِيحُ أَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ
وَلَا تَأْتِسُوا مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِسُ مِنْ رُوحِ
اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

88. markay u soo galeen Yuusuf waxay dheheen Wasiiryahow waxaa na taabtay annaga iyo Ehelkanagaba dhib waxaana la nimid badeeco liidata ee noo oofi dhammee Beegidda nuguna sadaqayso ilaahay wuxuu abaal mariyaa kuwa sadaqaystee.

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلَنَا
الْفَرْحَةَ وَرَحْمَنَا بِيَضْعَةٍ مُرْجَلَةٍ قَاوَفْنَا لَنَا الْكَيْلَ
وَوَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي
الْمُنْصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾

89. wuxuuna ku yidhi ma ogtihiin waxaad ku fasheen Yuusuf iyo Walaalkiis idinkoo Jaahiliina.

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ
إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

90. waxayna dheheen oo adugu ma Yuusuf baa tahay wuxuu yidhi anugu Yuusuf baan ahay kanna waa Walaalkay Eebaa nagu mannaystay (Kulmin) illeen ciddii ka dhawrsata Eebe oo samirta Eebe ma dayaca Ajirka samofalayaashee.

قَالُوا أَلَيْسَ لَكَ يَا يُوسُفَ قَالَ أَنَا يُوسُفَ
وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مِنْ يَتَّى
وَيَصْدِرُ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

91. waxay dheheen dhaar Eebe waxaa naga kiin doortay Eebe waana gafsananayn.

قَالُوا أَنَا لِلَّهِ لَقَدْ ءَاتَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا
وَإِنْ كُنَّا لَخَطِيئِينَ ﴿٩١﴾

92. wuxuuna yidhi canaani korkiinna ma aha maanta, Eebe ha idiin dambi dhaafa isagaa Naxariis badane.

قَالَ لَا تَتْرِبْ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ
وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

Nabi Yacquub wuxuu faray Wiilashiisii inay noqdaan soona warsadaan Yuusuf iyo Walaalkiis oyna ka quusanin farajka Eebe, illeen gaalaa ka quusatec, markay noqdeen way ku calaacaleen in dhibaato hayso badeeca liidatana ay wataan waxay ka codsadeen in loo samo falo loona masaggeeyo, markaas waxaa hadlay Yuusuf oo warsaday waxay ku faleen Yuusuf iyo Walaalkiis waxayna warsadeen inuu Yuusuf yahay, wuxuuna ugu jawaabay inuu Yuusuf yahay kanna Walaalkiis yahay, Eebana u samo falay illeen ciddii Eebe caabudda oo samirta Eebe ma dayacee, markaasay ku calaacaleen in Eebe ka doortay oyna gafsanaayeen, Yuusufse wuu iska saamaxay ugana dambi dhaaf dalbay Eebe una sheegay inaan canaani maanta saarayn, taasina waa caddaaladda Eebe iyo Awooddiisa Eebe iyo Naxariista Eebe iyo Fadligiisa iyo inuusan dayacayn Mu'miniinta Caabudda oo samir iyo adkaysi la timaadda, tan kale waxay ku tusin Naxariis, isu turid, dhibaato ka fududayn, isa saamixid iyo isuducayn. wanataas Akhlaaq iyo Wanaag iyo kala aarsasho la'aan iyo in Eebe yahay mejja khayrku ka yimaaddo. Yuusuf (87-92).

93. la taga qamiiskaygan kuna tuura Wajiga Aabbahay ha noqdo mid wax

أَذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي

arkee iina keena Ehelkiinna dhammaan.

يَأْتِ بِصِيرًا وَآتُوْنِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِيْنَ ﴿٩٣﴾

94. markuu safarkii soo baxay wuxuu yidhi Aabbaahood anugu waxaan heli Yuusuf Dabayshiisii «Caraftiisii» haddaydaan i dhaliilayan.

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيْرُ قَالَتْ أَبُوْهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيْحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَن تَقْنَدُوْنَ ﴿٩٤﴾

95. waxayna dheheen adugu wali waaxad ku sugantahay gafkii hore, (Jacaylkii Yuusuf).

قَالُوْا تَاللّٰهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلٰلٰتٍ كٰبِرَةٍ ﴿٩٥﴾

96. markuu yimid kii bishaaraynayey wuxuu ku tuuray (Qamiiskii) Wajigiisa wuxuuna noqday mid wax arka, wuxuuna yidhi miyaanan idinku dhihin anugu waxaan ka ogahay xagga Eebe waxaydaan ogayn.

فَلَمَّا اَنْ جَاءَ الْبَشِيْرُ اَلْقَنَهُ عَلٰى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بِصِيْرٍ اَقَالَ اَلْمَ اَقْلَ لَكُمْ اِنِّيْ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٩٦﴾

97. waxayna dheheen Aabbow nooga dhaafid warso dambigannaga waan gafsanaayne.

قَالُوْا يَا بٰنَا اَسْتَغْفِرُ لَنَا ذُنُوْبَنَا اِنَّا كٰنَّا

خٰطِيْنَ ﴿٩٧﴾

98. wuxuuna yidhi waan idiinka dambi dhaaf warsandoonaa Eebahay isagaa dambi dhaafe Naxariista ehe.

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْ اِنَّهُ هُوَ الْعَفُوْرُ

الرَّحِيْمُ ﴿٩٨﴾

Wuxuu faray Yuusuf inay sii qaadaan Qamiiskiisa kuna tuuraan wajiga Aabihis inuu wax arko, dadkiina u keenaan, Yacquubna wuxuu Eebe gaadhsiiyey dabayshii Yuusuf, wuxuuna u sheegay dadkii isagoo ka yaabi inay ku sheegaan cantatab iyo isku darsan, waxayna ku sheegeen inuu wali ku suganyahay jacaylkii Yuusuf ee darnaa, markaas waxaa u yimid kii bishaaraynayey wuxuuna Qamiiskii ku tuuray Wajiga Aabbihiis waxna wuu arkay, markaasuu ku yidhi miyaanan idin dhihin waxaan ka ogahay xagga Eebe waxaydaan ogayn, waxayna qirteen gafkoodii waxayna warsadeen Aabbaahood inuu u dambi dhaaf warsado, wuxuuna u sheegay inuu u dambi dhaaf dalbi doono.

Ibnu masuud wuxuu yidhi: wuxuu dib ugu dhigay tan iyo aroortii (oo ducada la aqballo), saasayna u dhabowday yididiiladii Nabi Yacquub, Eebaana ka fayday Dhibkii hayay muddo dheer, Taasina waxay ku tusin Awooda Eebe. iyo inuu u Gargaaro adoomadiisa Suuban, kana faydo kurbada markay Dhab u rumeeyaan. Yuusuf (93-98).

99. Markay u galeen Yuusuf wuxuu isu dumay Labadiisii Waalid, Wuxuuna yidhi gala Masar Eebe hadduu Doo-no idinkoo aamina.

فَلَمَّا دَخَلُوْا عَلٰى يُوسُفَ عَاوِيْ اِلَيْهِ اَبُوْيهٖ

وَقَالَ اَدْخُلُوْا مِصْرَ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ اٰمِيْنَ ﴿٩٩﴾

100. Wuxuuna u koryeelay labada waalid Kursigii, Waxayna ula hoobteen Sujuud, «Salaan» wuxuuna yidhi Aabbow waatan Fasirkii Riyadaydii horay, Wuxuu ka yeelay Eebahay Xaq (sugan)

وَرَفَعَ اَبُوْيهٖ عَلٰى الْعَرْشِ وَخَرُوْا لَهٗ سَجْدًا وَقَالَ

يٰٓاَبَتَ هٰذَا اَتُوْبِلُ رُبِّيْ مِنْ قَبْلُ فَجَعَلَهَا

رَبِّيْ حَقًّا وَقَدْ اَحْسَنَ فِيْ اِذْ اَخْرَجْتَنِيْ مِنَ السِّجْنِ

wuuna ii Wanaag falay Markuu iga soo Bixiyay Xabbiska idinkana keenay Baadiyaha Kadib intuu Shaydaan fasaadiyay ani iyo Walaalahay Dhexdanada Eebahayna waa u turaha wuxuu Doono waana Oge falsan.

101. Eebow waxaad i siisay Xukun Waxaadna I bartay Fasiraadda riyada, Eebaha abuuray Samooyinka iyo Dhulkow adaa wali (Gargaare) ii ah Aduun iyo Aakhiroba ee i oofso anoo Muslim ah ina Haleeshii kuwa suuban.

وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ
بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِ إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ
إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠١﴾

رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي
مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ نُوَفِّي
مُسْلِمًا وَالْحَقْقِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾

Eebaa wayn awoodna leh, Xaqiijiyayna riyadii nabi Yuusuf Dadkiisiina u soo Kulmiyay Xabbis iyo Dhibaato ka dib iyo Fasaadin Shaydaan isaga iyo Walaalihiis Dhexdooda, Illeen Eebe waa uturaha u Naxariis badan ciduu Doono, Waana wax walba Oge falsan, Markaasuu Nabi Yuusuf yeedosaday Xagga Eebe Xusayna Nimcada Eebe siiyay Wuxuuna ka baryay Eebaha Awooda leh ee Cirka ee Dhulka Abuuray ee Gargaaraha u ah Adduun iyo Aakhiraba inuu ku Dilo Muslimino Haleeshiyana Kuwii Suubanaa.

Aayaduhuna waxay Tusin in Eebe faydo Dhibka iyo Cidhiidhiga, Suu u Kulmiyo Wax kala tagsan, in Nicmo Adduun ayan waarayn, in Eebe Yahay Gargaaraha Mu'iniinta, in la warsado Khaatimo Fiican iyo ku Diled Diinta islaamka, Iyo inuu Wehel uga yeelo Suubanaa. Waxayna ku tusin in marka xaal Taam noqdo ku xigi Nuqsan oo Adduun lagu Waarayn, Ruuxa Caqliga Badanna uu Xusuusnaado Xaalkii Nabi Yuusuf iyo Xukunkiisii iyo Siduu Eebe uga Baryay Khaatimo Fiican, Eebe ha nagu Khatimo Khaatimo Fiican: Yuusuf (99-101).

102. Kaasi waa wararka wax Maqan Annagaana Kuu Waxyoon, Mana aadan ahayn Agtooda Markay kulmayeen Amarkoodii iyagoo Shirqooli,

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Dadka badankiisna ma Rumaynayaan aad kuba Dadaashide.

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ
بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

104. Wax ujuura ahna kama Warsanaysid (Xaqa) waa uun waanada Caalamka.

وَمَا نَسْتَأْهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ
إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

105. Badanaa Calaamad samooyinka iyo Dhulka oo ay Marayaan iyagoo ka Jeedsan.

وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يُورُونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾

106. Mana rumaynayaan Badan-koodu Eebe iyagoo la Wadaajin mooyee.

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾

107. Ma waxay ka Aamin noqdeen inay u timaado Masiibo Cadaabka Eebe ama ugu Timaaado Saacaddu Kado iya-goo ogayn.

أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ
أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾

108. Dheh tan waa waddadayda (xaqa ah) Waxaana ugu yeedhi (dadka) Xagga Eebe anoo Ku sugan Xujo cad aniga iyo inta i raacda, Waxaana Nasahay Eebe, kamidna ma ihi Mushrikiinta.

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ
أَنَا وَمَنْ أَتَعْبَعُ ۚ وَسُبْحَانَ اللَّهِ
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾

Waxaa la soo Sheegay oo Qisada yuusuf ah Waa wax maqnaa oo Eebe u Waxyooday Nabiga, mana La joogin Markay u kulmayeen Dhagarta, Dadka badankiina Si kastoo loogu dadaalo ma Rumeeyo Xaqa, Nabiguna wax ujuura ah Ma warsanayn gaadhsiinta xaqa, ee Quraanku waa Waanada caalamka, Waxaana badan intay Marayaan Calaamado Cirka iyo Dhulka ayna ku waano Qaadnayn ee ay iska mari kana Jeedsadaan, Wax badan oo ka midana waxay isku Daraan Rumayn Eebe iyo la wadaajis Cibaadadiisa.

Wax habboona ma aha in Eebe wax kale. Wuxuu dooni ha ahaadee, wax lala Wadaajiyo, sida baryada, wax tarka, kaalmaha iwm. illeen Aamin Lagama aha inay masiibo timaado ama saacaddu kado ugu timaado dadka, Tan kale Diintu waa Caddahay waana jidka xaqa, een Qallooc lahayn, Nabiga iyo inta raacdayna way ku hanuunayaan Dadka iyagoo ku cimi leh oo toosan, Kana fog jidka Gaalada, waana in Xaqa la rumeeyo, looguna yeedho dadka si Cad oo Wanaag iyo Asluub ku Dheehantahay oo loo Cilmi leeyahay xaqa, Yuusuf (102-108).

109. Ma ahayn kuwii aan diray hortaa waxaan Rag loo Waxyoodo ahayn oo Ehelka Magaalooyinka miyayna soconin Dhulka oo ay Fiiriyaan siday noqotay Cidhibta Kuwii ka horeeyay, Daarta Aakhiro yaana u khayrroon kuwii Dhawrsadayee Miyaydaan kasayn.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي إِلَيْهِمْ
مِّنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ ۗ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾

110. markay Quusteen Rasuuladii una Maleeyeen in la beeniyay waxaa U yimaadda gargaarkanaga waxaana korinaynaa cidaan doono lagamana celiyo Ciqaabtannada Qoomka Danbiilayaasha ah.

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُوا أَنَّهُمْ
قَدْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۗ هُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّي مَنْ نَّشَاءُ
وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾

111. Waxaa ugu sugan Qisadooda waano Kuwa Caqliga leh, mana aha Sheeko la Been abuurtay Waase urumayn wixii ka horeeyay (oo Kutubtii

لَقَدْ كَانَتْ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةً لِّأُولِي الْأَلْبَابِ
مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ ۚ وَلَٰكِن تَصَدِّقٌ

Xaqa ahayda) iyo Caddaynta Wax kasta iyo Hanuunka iyo Naxariista Ciddi Rumayn Xaqa.

الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ
وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

Eebe wuxuu diray Nabi Maxamed hortiisa (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelce) Rasuulo loo waxyooday, ee Dadku waa inay Dhulka maraan ee Waano Qaataan siday noqotay Cidhibtii Kuwii hore Aakhiraana u Khayrroon Kuwa Dhawrsada, Tan kale markay Rasuuladii ka Quusteen rumaynta Qoomkoodii oo la Beeniyay yaa Waxaa u imaanayay Gargaarkii Eebe Markaasuu Korinaayey Cidda uu doono, Wax Ciqaabta Eebe kuwa danbiillayaasha ah ka Celina ma Jiro, Qisooyinkaa la soo Sheegayna waanaa ugu Sugaan Cidii Caqli leh, Mana aha War la iska been abuuray, Waase urumayn xaqii ka Horreeyay, iyo Caddaynta Wax Kasta iyo hanuunka iyo Naxariista ciddii Rumayn Xaqa. Saasayna ku Dhamaatay Suuraddii iyadoo kulmisay Wax badan oo Qisadii Nabi Yusuuf iyo Xigmooyin kalaba, waxaase waajiba in Lagu Waano Qaato siday Suuraduba ku Dhamaatay, Lana rumeeyo Xaqa, Eebana loo kali yeelo Cibaadada, lana Sugo Gargaarka Eebe, Lana ogaado Xaqnimada Quraanka, Wanaaga iyo Xaqana loogu Yeedho Dadka, Guud ahaan Eebe si Dhaba loo Rumeeyo Yuusuf (109-111).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo mid gaaraba Naxariista.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Xarfaha hore oo kale waan soo Sheegnay Fasirkooda, Kuwaasna waa Aayaadkii Kitaabka (Quraanka), Waxaa lagaaga soo Dejiyay xagga Eebahaa waana Xaq Dadka Badankiise ma Rumaynin.

الْمَرْءِ يَلِكُ أَيُّنْتُ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

2. Eebe waa kan koryeela Samooyinka Tiir La'aan aad Aragtaan Markaas ku istiwooday Carshiga, Sakhi-rayna Qorraxda iyo Dayaxa Dhammaana waxay ku socdaan Muddo magacaaban, Eebaa maamula amarka Caddeeyana aayaadka Inaad la kulanka Eebihiin yaqiinsataan.

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْتَوَى
عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَبِصَلِّ الْأَيَاتِ لَعَلَّكُمْ يَلْقَاهُ
رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾

3. Eebe waa kan Fidiyay Dhulka Yeelayna Dhexdiisa buuro, iyo wabiyo Midho kastana ka yeelay Dhexdiisa

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَتْنَهَا
وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا رِزْقَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشَى اللَّيْلُ